

Avrupa’da İlk Birlik Pratiği Olarak Kalmar Birliği ve Kalmar Anayasası

 HALİL YAVAŞ^a

Geliş Tarihi: 01.02.2020 | Kabul Tarihi: 21.03.2020

Öz: İskandinav krallıkları Viking çağından itibaren ara sıra birleşmişler ancak bu kısa süreli olmuştur. XIV. yüzyıl sonlarına gelindiğinde Danimarka, İsveç ve Norveç feodal bir şekilde tekrar bir araya geldi. Fakat diğerlerinden farklı olarak bu kez bu birliklerini anayasal bir zemine oturtular. Kalmar Birliği denen bu yapının mimarı Kraliçe Margaret idi. Kraliçe hem içeride hem de dışarıda yürüttüğü akıllıca politikalar sayesinde birliği sağlam bir zemine oturtmuş ve ülkeyi bölgede ticari olarak söz sahibi bir pozisyona getirmişti. Ancak bu kazanımlar 1412’de Margaret’in ölmesiyle birlikte yok olmaya başladı. Bunda Kraliçe’nin aksine Kral Erik’in basiretsiz politikalarının büyük payı vardır. Sonuç olarak 1450’lerden itibaren İsveç birlikten çıkma arayışlarına girdi ve 1523’e gelindiğinde de tamamen ayrıldı. Danimarka ve Norveç ise 1814’e kadar birliği muhafaza ettiler.

Anahtar Kelimeler: Kalmar Birliği, Kalmar Anayasası, Kraliçe Margaret, Kral Erik, Töton Şövalyeleri.

^a Diyanet İşleri Başkanlığı, Giresun İl Müftülüğü
halil.yavas@yahoo.com

Kalmar Union and Kalmar Constitution as the First Union Practice in Europe

Abstract: Ever since the Viking Age, the Scandinavian Kingdoms have been united, but these short-term has been. By the end of the fourteenth century, Denmark, Sweden and Norway reunited again in a feudal way. But unlike the others, this time they put their union on constitutional ground. The architect of this structure, called The Kalmar Union, was Queen Margaret. The Queen placed the Union on solid ground as a result of the smart policies she carried out both inside and outside. Thus, he brought the country to a position that has a commercial influence in the region. However, these achievements began to disappear with Margaret's death in 1412. Unlike the Queen, King Erik's inattentive policies play a big part in this. As a result, from the 1450s onwards, Sweden entered the search for exiting the Union, and by 1523 it left completely. Denmark and Norway maintained the Union until 1814.

Keywords: Kalmar Union, Kalmar Constitution, Queen Margaret, King Erik, Teutonic Knights.

Giriş

Viking çağından sonra Danimarka ve İsveç geleneklerine bağlı kalıp kendi krallarını seçmeyi sürdürdüler. Norveç ise krallığın babadan oğula geçtiği bir sistem benimsemişti.¹ Magnus Ericsson 1319'da İsveç'in seçilmiş kralı olarak tahtı devralırken aynı zamanda büyükbabasından dolayı Norveç tahtının da sahibi oldu. Böylece İsveç ve Norveç bir kez daha birleşti.² Ancak ne İsveçliler ne de Norveçliler bu birleşmeden memnun kalmamışlardı ki bu durum uzun sürmedi ve 1350'lere gelindiğinde yollarını ayırma kararı aldılar. Bunun için Kral Magnus'a geldiler ve onun oğlu Hakon'un sadece kendi kralları olmasını talep ettiler. Böylece zaten zayıf bir durumda olan birliktelik resmen sonlanmış oldu. Fakat her iki ülkenin kralları baba oğul oldukları için aralarında güçlü bir ittifak vardı.³

1. Kral Magnus'un Birlik Çalışmaları

Kral Magnus, Norveç ve İsveç'in yanı sıra Danimarka'yı da birliğe dâhil etmeyi düşünmekteydi. Nitekim eşi Namurlu Balanca ile birlikte 1359'da Danimarka kralı IV. Valdemar Atterdag ve eşi Hedevig'i Kopenhag'da ziyaret ettiler. Ziyaretin sebebi Veldemar'ın kızı Margaret ile Magnus'un oğlu Hakon'un nişanlanmasıydı.⁴ Bu nişanın gerçekleşmesiyle birlikte yeni bir konfederasyonun temelleri atılmaktaydı. Çünkü Valdemar'ın tek oğlu genç yaşta ölmüştü ve tahtın varisi kızı Margaret idi. Muhtemelen Valdemar bu birlikteliğin vermiş olduğu güce dayanarak sonraki yıl, İsveç'e ait olan ancak Hansa Birliğinin⁵

¹ Susan Wise Bauer, *Rönesans Dünyası*, Çev: Mehmet Morali, Alfa, İstanbul 2014, s. 662.

² Neander Cronholm, *A History of Sweden I*, Chicago 1902, s. 167.

³ Carl Grimberg, *A History of Sweden*, Trans: C. W. Foss, Augustana Book Concern, Illionis 1935, s. 77.

⁴ Hjalmar H. Boyesen, *The History of Norway*, Sampson Low, Marston, Searle, & Rivington, London, 1886, s. 462.

⁵ "Hansa Birliği XII. - XVII. yüzyılları arasında Alman tüccarların hakim olduğu şehirlerden oluşan bir ittifaktır. Öncülüğünü Lübeck kentinin yaptığı bu birlik hem Alman hem de Avrupa Ortaçağ tarihinin eşsiz bir fenomeniydi. Birlik, XIV - XV. yüzyıllar arasında gücünün doruğundayken, 200'den fazla kentten müteşekkildi. Bu kentler kuzeyde Stockholm-Visby, güneyde Krakau, doğuda Estonya ve batıda Hollanda arasında yer almaktaydı. Varlık gösterdiği dönemde

kontrolündeki Gotland'ı Kral Magnus'un göz yummasıyla işgal etmişti.⁶ Nişandan dört yıl sonra 1363'te taraflar düğün yaptılar. Ancak bu sırada Margaret'in henüz on yaşında olması sebebiyle bir süre daha babasının yanında kalması uygun görüldü. On üç yaşına geldiğinde ise kocası Hakon'un yanına gönderildi.⁷

İsveçliler bu evlilikten hiç hoşnut olmamışlardı. Ki bu hoşnutsuzluklarını Norveç'in ileri gelenleriyle bir araya geldiklerinde de paylaşmışlardı. Onlara göre Danimarka ile yakınlık İsveç ve Norveçlilerin "Nordik" kimliklerine zarar verecekti.⁸ İsveçlilerin nefretini artıran başka unsurlar da vardı. Valdemar, hukuken İsveç'e ait Gotland'ı hala elinde tutmakta ve iade etmemekteydi. Dahası bu işgal sırasında Visby'yi yağmalaması İsveçliler tarafından unutulmamıştı. Artık İsveçlilerin sabrı tükenmişti ve 1363'te toplanan konsey, haklarını korumamasından dolayı Magnus'u kralları olarak tanımadıklarını ilan ettiler. Yerine de 1364'te Mecklenburglu Dük Albert'i kral ilan ettiler.⁹ Magnus o dönem için yeterli güce sahip olmasa da bu durumu kolay kabul etmeye niyetli değildi. Nitekim taraflar arasında çatışmalar baş göstermiş ve bu durum 1370 yılında Enköping'de yapılan savaşla son raddeye taşınmıştı. Bu savaşta Magnus yenildi ve Hakoon da ağır bir şekilde yaralandı. 1371'de yapılan antlaşma ile Magnus İsveç tahtındaki haklarından feragat etti. Bunun karşılığında ise İsveç Skara-Stift, Vestergotland ve Vermeland'ın Norveç'e ait olduğunu kabul etti.¹⁰

Bu savaşı izleyen yıllarda İskandinavya'yı Kalmar anayasasına götürecek bir dizi ölümler ve doğumlar yaşandı. İlk ola-

---

Rusya'dan İspanya'ya, İskandinavya'dan Kuzey İtalya'ya kadar etkinlik göstermişti. Bkz. Hülya Derya, "Hanse Birliğinden Hanse Kentlerine: Hanse Tüccarları Üzerine Ekonomi Politik Değerlendirme", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt.17, Sayı.66, Bahar 2018, ss. 801-815, s. 802.

⁶ Paul C. Sinding, *History of Scandinavia*, Pudney & Russell Publishers, New York 1859, s. 159.

⁷ Jon Stefansson, *Denmark and Sweden with Iceland and Finland*, T. Fisher Unwin Ltd., London 1916, s. 40.

⁸ Boyesen, *a.g.e.*, s. 463.

⁹ Sinding, *a.g.e.*, s. 159.

¹⁰ Boyesen, *a.g.e.*, s. 465.

rak Margaret ve Hakon'un 1370'te Olaf adını verdikleri bir oğulları dünyaya geldi.¹¹ Çok geçmeden 1374'te Magnus bir gemi kazasında boğularak öldü ve Hakon kral oldu. Aynı yıl Valdemar da ölünce 5 yaşındaki Olaf, Danimarkalı elektörlerden oluşan konsey (Danehof meclisi)¹² tarafından 1376'da V. Olaf olarak annesi Margaret'in naipliğinde kral seçildi. 1380 yılına gelindiğinde bu kez Hakon öldü. Böylece Olaf artık Norveç kralı da oldu.¹³

Margaret Kral Olaf'ın naibi olarak yönetimi ele aldıktan sonra Hansa Birliğinin hâkimiyetindeki İskandinav şehirlerini almaya başladı. 1385'te 15 yaşına girmiş olan oğlu Olaf'ın İsveç'in yasal varisi olduğunu iddia etmeye başladı. Bu durum İsveç kralı Albert'e karşı açık bir meydan okumaydı. Margaret bu girişim sırasında kendisine müttefik aramak amacıyla 1386'da Slesvig'i¹⁴ elinde tutan Holstein kontuna orayı kendisine fief¹⁵ olarak vereceğini, ayrıca onun bu fiefi kendisinden sonrakilere miras olarak da bırakabileceğini bildirdi.¹⁶ Fakat bu sırada beklenmeyen bir ölüm daha yaşandı ve Olaf 1387'de on yedi yaşında Falsterbro'da öldü. Artık hem Norveç hem de Danimarka tahtının idarecisi fiilen annesi Margaret idi. Ancak

¹¹ Stefansson, *a.g.e.*, s. 40.

¹² Bu meclisler dönemin Avrupa'sında yaygın olduğu üzere devletin ileri gelenleri ve soylular tarafından oluşturulmuştur. Bunlara Danimarka'da danehof denirken, İsveç'te herredagar, Norveç'te ise riksmøter denmekteydi. Bunlar krala danışmanlık yaptıkları gibi özellikle tahta kimin geçeceği veya muhtelif yasaların onaylanmasında söz sahibidirler. Bkz. Knut Helle, "Towards Nationally Organised Systems of Government", *The Cambridge History of Scandinavia I*, Ed. Knut Helle, Cambridge University Press, New York 2008, ss. 345-352, s. 351.

¹³ Cronholm, *a.g.e.*, s. 178; Sinding, *a.g.e.*, s. 164.

¹⁴ Slesvig (Schleswig) Jutland yarımadasının güneyinde yer alan bir Viking yerleşim bölgesidir. Hedeby diye de bilinen bu bölge bugün Almanya sınırları içinde yer almaktadır. Bkz. Gwyn Jones, *A History of The Vikings*, Oxford University Press, New York 1969, s. 181.

¹⁵ Etimolojik olarak, "tumar" ya da "zemaet" anlamlarına gelen bu kelime Cermenceden Latinceye "fevuns" veya "feodum" şeklinde geçmiştir. Efendinin, kendisine bağlı kişinin (vassal) geçimini sağlaması için verilen toprakları ifade etmektedir. Zamanla bu ifade topraktan başka gelir getiren varlıklar için de kullanılmıştır. Bkz. Pınar Ülgen, "Ortaçağ Avrupa'sında Feodal Sisteme Genel Bir Bakış", *Mukaddime*, Sayı.1, 2010, ss. 4-17, s. 4.

¹⁶ Stefansson, *a.g.e.*, s. 40-41.

her iki ülkede de bir kadının hükümdar kabul edilmesinin bir yolu yoktu. Fakat Margaret geri adım atmaya niyetli değildi. Onun amacı İsveç'i de hâkimiyeti altına alarak İskandinav birliğinin sağlanmasıydı. Bunun için öncelikle Norveç ve Danimarka'yı kendisini tahtta tutmaya ikna etmesi gerekiyordu.¹⁷

Nitekim Margaret'in kulis çalışmaları sonuç verdi ve Olaf'ın ölümünün ardından toplanan Danehof'un onu naip olarak tanınmasını sağladı. Zaten onlar da tacı kraliyet ailesi içinde tutmaktan yanaydılar ve bunun için tek seçenek Valdemar'ın hayattaki tek çocuğu Margaret idi. Ancak böyle bir konumdaki kadın için bir unvanları yoktu. Bunun üzerine ona "Mutlak Güçlü Hanımefendi" veya "Kuzeyin Semiramis"¹⁸ unvanının verilmesi uygun görüldü.¹⁹

Norveç'te ise onun hâkimiyetinin resmileştirilmesi, veraset uygulamalarından dolayı biraz daha zordu. Margaret buradaki sorunu çözmek için yeğeni (kız kardeşi Ingeborg'un torunu) Pomeranya dükü beş yaşındaki Erik'i bir oğul ve varis olarak kabul etti.²⁰ Aslında yasal olarak Norveç tahtı Uzunbacak Hakon'un oğlu Hakon Jonsson'a aitti ancak o, bu iddiasını sürdürecektir güce sahip değildi. Şimdi sırada Kraliçe'nin bunu kraliyet konseyine kabul ettirmesi kalmıştı. Siyasi ilişkiler konusunda oldukça maharetli olan Margaret çeşitli dostluklar kurmuş ve dahası kilisenin gücünü yanına çekmişti. Özellikle Başpiskopos Vinald ve kilisenin diğer ileri gelenleriyle oldukça yakındı. Nitekim konsey Margaret'in önerdiği şekilde yeğeni Erik'i 1388'de varis olarak kabul etti. 1389'da da onu reşit yaşa ulaşana kadar Margaret'in naipliği altında Norveç kralı ilan ettiler.²¹ O, Danimarka için VIII. Erik ve Norveç için III. (IV.) Erik adını

¹⁷ Cronholm, *a.g.e.*, s. 178; Sinding, *a.g.e.*, s. 164.

¹⁸ Semiramis ve ya Sammu-Ramat son derece güçlü bir Asur kraliçesidir. Yaşadığı dönemde iz bırakmış güçlü bir kadındır. Bkz. Emre Erten, "Antik Yazarlarda Bir Assur Kraliçesi: Semiramis", *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 2018, ss. 45-95, s. 45.

¹⁹ Stefansson, *a.g.e.*, s. 41; Bauer, *a.g.e.*, s. 662.

²⁰ Vivian Etting, *Queen Margrete I (1353-1412) and the Founding of the Nordic Union and the Founding of the Nordic Union*, Koninklijke Brill, London 2004, s. 61.

²¹ Boyesen, *a.g.e.*, s. 467.

alarak tarihe geçti. Margaret için sırada Şimdi İŐveç vardı.²²

Ancak ilginçtir ki İŐveç kralı Albert de Norveç tahtındaki hareketliliklerle ilgilenmekteydi. Öyle ki kendisini oranın varisi olduğunu iddia ediyordu. Bu hakkını elinden almış olan kraliçe Margaret'ten haliyle nefret etmekteydi.²³ Hatta ona "Pantolonsuz Kral" veya "Rahibin Cariyesi" demektedir. "Cariye" demesinin sebebi Margaret'in birçok hususta başrahip Soro'ya danışmasıdır. Margaret ise onun hakaretleri karşısında oldukça sakin ve de akıllıca bir tavır sergilemekteydi. Sorunu İŐveç halkına yansıtmamaya özel bir gayret gösteriyordu. Dahası onların hukukunu koruyacağına dair güven aşılammaya çalışmaktaydı.²⁴

Bu arada Albert, tavrını hakaret boyutundan çıkartıp bir adım daha ileri taşımıŐtı. Artık Danimarka ve Norveç tahtındaki hak taleplerini yüksek sesle dillendirmeye başlamıştı. Bunu yaparken en azından İŐveç halkının arkasında olduğunu ve onu desteklediğini düşünmekteydi, ancak yanılıyordu. Çünkü o, zamanında elektörlerin çoğunluğu tarafından tahta çıkartılmıŐ olsa da hiçbir zaman ülkesinin batısındaki soyluların tam desteğini alamamıŐtı. Onlar o dönem Kral Magnus Ericsson'un yanında yer almıŐlar, sonrasında oğlu Hakon ve torunu Olaf'a muhabbet duymıŐlardı. Şimdi de Margaret'e bağlılıklarını sunmaya hazırđılar. Dahası bu durum Albert'in kötü yönetimi sayesinde ülke geneline yayılmıŐtır. O, soyluların elindeki toprakları ve Őatoları kendi üzerine almaya çalışmıŐtı.²⁵ En kötüsü de ülkede Almanların etkisi çok artmıŐtı. Birçok Alman fief dağıtmakla kalmamış, bazı önemli görevlere onları getirmıŐti. Bundan dolayı ülkede halk uzun süredir Albert'ten kurtulmanın yollarını aramaktaydı. Nitekim aradıkları fırsat kraliçe Margaret'in kendilerine sunduğu işbirliği teklifiyle gelmişti.²⁶

Görüşmeler neticesinde Margaret ile İŐveçli soylular ara-

²² Renata Pilati, "İskandinav Ülkeleri", *Keşifler - Ticaret - Ütopyalar*, Ed. Umberto Eco, Çev: Leyla Tonguç Basmacı, Alfa, İstanbul, 2015, ss. 112-116, s. 112.

²³ Boyesen, *a.g.e.*, s. 467.

²⁴ Sinding, *a.g.e.*, s. 167.

²⁵ Bauer, *a.g.e.*, s. 663.

²⁶ Boyesen, *a.g.e.*, s. 468.

sında Ocak 1388'de gizli bir antlaşma imzalandı. Bu antlaşmaya göre öncelikle Margaret "İsveç'in Mutlak Güçlü Hanımefendisi" olarak kabul edilmekteydi. Buna karşılık İsveçli soylular da bazı kazanımlar elde ettiler. Öncelikle İsveç'teki birçok şato ve kalenin kullanım hakkı onlara geçiyordu. İkinci olarak İsveç soyluları, Kral Albert İsveç'e gelmeden önce sahip oldukları hak ve ayrıcalıklarına tekrar kavuşacaklardı. Üçüncü olarak Margaret, son yıllarda Norveç ve Danimarka tarafından İsveç'ten alınan tüm toprakları geri vermeye söz veriyordu.²⁷

Kral Albert haliyle bu durumu kabul etmedi ve savaş hazırlıklarına başladı. Fakat şartlar kendisi için pek olumlu değildi. Yapılan antlaşma gereği İsveç soylularının da desteklediği Norveç-Danimarka ordusu ile Albert'e bağlı kuvvetler 1389'un Şubat'ında Vestergotland'daki Falkoping'de karşı karşıya geldiler. Savaş sert, ama kısa sürdü. Albert'in ordusu ağır bir yenilgi almıştı. Çevresine yabancı olan Albert yanlışlıkla bir bataklığa girdi ve esir düştü. Kendisine taktığı lakaplardan hoşlanmamış olan Margaret ona bir soytarı şapkası giydirip, altı yıl hapis kalacağı Danimarka'daki Lindholm şatosuna gönderdi. Margaret artık Avrupa'nın en büyük monarşisinin başına geçmişti.²⁸

Falköping savaşından sonra Margaret'in ordusu güneydoğu eyaletlerinde hiçbir direnişle karşılaşmadan ilerlemesini sürdürdü. Fakat ülkenin tamamına hâkim olması uzun sürdü. Öyle ki Stockholm'de uzun ve zor bir kuşatma süreci yaşandı. Her iki taraf da bu durumdan zarar görmekteydi. Nitekim taraflar Hansa Birliğinin de müdahalesi ve arabuluculuğuyla 1395'te bir antlaşma yaptılar. Bu antlaşma neticesinde Albert'in altmış bin mark fidye vererek hapisten kurtulması kararlaştırıldı. Eğer üç yıl içinde bu fidyeyi toparlamazsa ya yeniden hapse girecek veya Stockholm'ün devrini Margaret'e bıraktığını kabul edecekti. Nitekim fidye tamamlanamamış ve o da ikinci seçeneği tercih etmişti.²⁹

²⁷ Bauer, *a.g.e.*, s. 663.

²⁸ Cronholm, *a.g.e.*, s. 179; Stefansson, *a.g.e.*, s. 41.

²⁹ Thomas Downing Kendrick, *A History of the Vikings*, Dover Publications,

Danimarka Margaret'e babasından, Norveç ise kocasından miras kalmıştı. İsveç ise akıllıca politikaları ve yeri geldiğinde savaşa girmekten çekinmeyen kararlılığı sayesinde kendisi tarafından ele geçirilmişti. O artık üç İskandinav krallığının resmen ve fiilen hükümdarı olmuştu.³⁰ Margaret onları bir arada tutmaya ve tek bir blok halinde Erik'e devretmeye niyetliydi. Aslında bu, Doğu Prusya'daki Töton şövalyeleri³¹ ile Baltık Denizi'nin güney sahilinde Lübeck kentinin başını çektiği Hansa şehirlerinin oluşturdukları tehditlerden dolayı zorunlu bir durumdu. Devasa kaynaklara sahip bu zengin ticaret konfederasyonu, İskandinav ülkelerinin iktisadi ve siyasi hayatına hâkim olmaktaydı. Bu durum, İskandinavları Avrupa kıtasından uzaklaştırarak birbirine kenetlemekteydi.³² Bilhassa Hansa Birliğinin, 1368-1370 yılları arasında yaptığı saldırılar sırasında Skane'e hâkim olması Danimarka'yı son derece müşkül bir duruma sokmuştu. Nitekim bu koşullarda İskandinav krallıklarının birleşmesi yönünde atılan adımlar daha kolay hazmedilir hale geldi.³³

2. Kalmar Toplantısı

Kraliçe Margaret bütün koşulları değerlendirerek fiili olarak feodal bir birlik kurmuştu. Şimdi sırada bu durumun kalıcı hale gelmesi için gerekli altyapının oluşturulmasındaydı. Bunun için ilk olarak 1395'te üç krallığın ileri gelenlerinin katıldığı

New York 2004, s. 142.

³⁰ Ragnar Svanstrom, *Short History of Sweden*, Trans: Joan Bulman, The Clarendon Press, Oxford 1934, s. 47.

³¹ Töton şövalyeleri, Haçlı seferleri sırasında XII. yüzyılda kurulmuş olup, önceleri Filistin bölgesinde faaliyet yürütmüştü. Fakat Akka'nın düşmesinden sonra önce Macaristan'a sonrasında da Prusya'ya yerleşen tarikat, Baltık Haçlı Seferlerinin baş aktörü olmuştu. Baltık bölgesine yerleştikten sonra da devletleşmiştir. Bu şekilde siyasi varlığını XIV. yüzyıl başlarına kadar sürdürmüştür. Bkz. Halil Yavaş, "Töton Şövalyelerinin Ortaya Çıkışı ve Geç Ortaçağ'da Kuzey Avrupa'da Tesiri", *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi*, Cilt.1 Sayı.1, Aralık 2018, ss. 1-17, s. 1-3.

³² Knud J. V. Jespersen, "Baltık'ta Savaş ve Toplum", *Top, Tüfek ve Süngü*, Ed. Jeremy Black, Çev: Yavuz Alogan, Kitap Yayınevi, İstanbul 2003, s. 190; Ahmet Meral, *Kısa Dünya Tarihi*, Yüzakı Yayıncılık, İstanbul, 2015, s. 364; Grimberg, *a.g.e.*, s. 87.

³³ Nickolas Shyshkin, "Towards the Kalmar Union", *North American Model United Nations*, The University of Toronto, Toronto 2016, s. 12.

bir toplantı tertip etti. Bu toplantıda öncelikle taraflar arasında barışın korunması hususunda anlaşma sağlandı. Akabinde 17 Haziran 1397 Kalmar'da üç krallığın soyluları, din adamları ve tüccarlarının da aralarında yer aldığı geniş katımlı bir konsey topladı. Margaret'in toplantıyı yönlendirmedeki başarısını anlamak için katılımcıların en önemlilerinin kimliklerine ve politik yaklaşımlarına kısaca değinmekte fayda vardır. Bu isimler şunlardı:³⁴

Kraliçe Margaret: Danimarka, Norveç ve İsveç kral naibi.

Peder Jensen Lodehat: Aarhus piskoposudur. Kraliçe Margaret'in en fazla güvendiği danışmanıdır. Öyle ki Margaret'in mühründen sorumludur.

Kont Moltke: Danimarka'da büyük nüfuz sahibi bir soyludur. Margaret sık sık kendisinden tavsiyeler almaktadır. Ki toplantıya Margaret tarafından bizzat davet edilmiştir. Ancak kendisi hakkında Baltık denizindeki korsanlarla irtibatlı olduğu hususunda kuşku vardır.

Henning Podebusk: Kral IV. Valdemar'ın çok güvendiği Danimarkalı bir soyludur. Ayrıca Valdemar döneminde üst düzey devlet görevleri üstlenmiştir.

Niels Svarteskåning: Danimarkalı bir soylu olup aynı zamanda üst düzey bir şövalyedir. Her zaman taca yakın isimlerden birisi olmuştur.

Jorgen Podebusk: Henning Podebusk'un oğludur. Margaret'e çok yakın bir isimdir.

Theodor Aasen: Norveçli bir soyludur. Danimarka'nın Norveç üzerinde tahakkümde bulunmasından son derece rahatsızdır.

Mathias Årdal: Norveçli bir soyludur. Theodor Aasen'ın aksine Danimarka ile iyi ilişkiler kurulmasından yanadır. O öncelikli tehdit olarak Hansa Birliğini görmektedir.

---

³⁴ Herman Schück, "The political system", *The Cambridge History of Scandinavia I*, Ed. Knut Helle, Cambridge University Press, New York 2008, s. 679-709, s. 683; Cronholm, *a.g.e.*, s. 183; Stefansson, *a.g.e.*, s. s. 42.

Philip Krogh: Aslen Danimarkalı bir soyludur ancak Norveç ile birleşme sonrasında Danimarka'nın özel konseyi içinde yer almıştır.

Herman Myrvang: Oslo piskoposudur. Ona göre Hansa Birliği Norveç için tehlikeli olmayıp bilakis faydalı işler yapmaktadır. Herman Myrvang'a göre asıl tehlike yine Danimarka'dır.

Jon Hallvardson Smør: Norveçli bir soylu ve de bir şövalyedir. Norveç halkı tarafından çok sevilen bir isimdir.

Thorvald Backe: Norveçli bir tüccardır. Politik konularda net tavır alan bir kişi olmamasına rağmen Hansa Birliğinin bölgede ticari hâkimiyet kurmasından rahatsızdır.³⁵

Albert of Mecklenburg: İsveç'in eski kralıdır. O süreçte hem soylular hem de köylüler arasında popülaritesi azalmaktaydı.

Dük I. Erik: Kral Albert'in oğlu ve Mecklenburg düküdür.

Henrik Karlsson: Uppsala başpiskoposudur. O hem Almanların politikalarına karşı hem de Danimarka hâkimiyetine karşıdır. Özellikle İsveç'in Danimarka kontrolünde olması onu son derece rahatsız etmektedir.

Jöns Bengtsson Oxenstierna: İsveç'teki en aktif soylulardandır. Ayrıca bir şövalyedir. Birlik karşıtı olup Albert'ten yana tavır almaktadır.

Erengisle Sunesson: İsveçli bir soyludur. Magnus'un devriliş Albert'in kral seçilmesinde büyük gayreti olmuştur.

Ole Kranz: Aslında Alman asıllı bir soyludur ancak İsveç'te ikamet etmektedir. Danimarka hâkimiyetine karşı çıkıp Hansa Birliği taraftarıdır.³⁶

Bu tabloya bakıldığında birliğin pek mümkün olmayacağı sonucuna varılmaktadır. Ancak Margaret bütün ağırlığını ortaya koyarak ve kendi yetkilerinden de tavizler vererek toplantı-

³⁵ Shyshkin, a.g.m., s. 13-16.

³⁶ Shyshkin, a.g.m., s. 17-19.

da bütün İskandinavya'yı birleştirecek bir anayasa hazırlatmayı başardı.

Toplantıda iki tane belge hazırlandı. Bunlardan birincisinin tarihi 13 Temmuz olup, Erik'in taç giyme törenine denk gelmiştir ve mühürlüdür. Buna "Birlik Antlaşması" denmektedir. İkinci belge ise 20 Temmuz tarihli olup mühürsüz bir taslaktır. İkinci belgeye sadece yedi İsveç konsey üyesiyle üç Danimarka üyesi imza atmıştı.³⁷

Anayasanın içeriği şu şekildedir:

- Üç krallık daima tek bir krallık altında birleşecektir.

- Eğer kral vâris bırakmadan ani bir şekilde ölürse veya krallığı terk ederse, üç krallığın ileri gelenlerinin katılacağı bir toplantı ile barışçıl bir ortamda yeni kral seçilecektir.

- Her krallık kendi yerel kanunları ve gelenekleri ile idare edileceklerdir. Ancak hiçbiri kendi krallığındaki vatandaşlarına tanıdığı hakkı diğer krallıkların vatandaşlarından sakıncaya uğratmaz.

- Eğer krallıklardan birisi saldırıya uğrarsa diğer iki krallık ona yardım edecektir.

- Kral ve üç krallıktan gelecek üyelerden oluşan konsey, yabancı ülkelerle antlaşma ve ittifak yapabilir veya var olan ittifak ya da antlaşmayı iptal edebilir. Her halükarda ortaya çıkacak olan durum üç krallığı da bağlamaktadır.

- Krallıklardan birisinde kanun dışı ilan edilen kişi eğer başka bir krallığa geçecek olursa iade edilecektir.³⁸

Toplantı sonrasında genç Erik birleşik İskandinavya'nın kralı olarak Uppsala ve Lund başpiskoposunun elinden tacını giydi. Norveç ve Danimarka unvanlarının yanı sıra şimdi İsveç için Kral XIII. Erik unvanına sahip olmuştu. Ancak kırk beş yaşına gelmiş olan ve on yaşından beri bir şekilde devlet yönetiminde olan büyük teyzesi Margaret hâlâ ülkenin gerçek hü-

³⁷ E. C. Otte, *Norway Sweden and Denmark*, The H.W. Snow and Son Company, Chicago 1907, s. 123-124; Schück, a.g.m., s. 683.

³⁸ Stefansson, a.g.e., s. 43; Schück, a.g.m., s. 684.

kümdarıydı.³⁹ Margaret'in sahip olduğu monarşik güç Avrupa'da hiçbir ailede yoktu. O artık Finlandiya körfezinden, Kutup denizi, İzlanda ve Grönland'a kadar yayılan geniş bir alana hükmediyordu.⁴⁰

Anayasa, Margaret'in bütün krallıklarda kazanmış olduğu hakları kısıtlamasına rağmen, (birliğin daim olması için) o buna razı oldu ve imzalamaktan çekinmedi. Aslında pek zorlanmadan birbirlerinin dillerini bile anlayabilen üç kardeş halkın tek yönetim altında birleşmesi oldukça önemliydi. Eğer birliktelik uzun süre korunabilirse var olan farklılıkların iyice azalması kuvvetle muhtemeldi.⁴¹

Fakat uygulama beklenildiği şekilde olmuyordu. Özellikle Danimarka'nın diğer krallıklar üzerinde hâkim bir rol üstlenmesi başlı başına bir sorundu. Aslında bazı araştırmacılara göre Margaret'in birliği kurmasındaki amaç da zaten buydu. Bir krallığa (ki bunun kendi memleketi olan Danimarka olması gayet doğaldı) yeni hazırlanmış anayasanın korunmasında ve birliğin mevcudiyetinin sürmesinde önemli roller verilmişti.⁴² Dahası Margaret özellikle İsveç soylularına güvenmediğinden onların sahip oldukları bazı fiefleri Danimarkalı soylulara bırakmıştı. Ayrıca İsveç'te, Danimarkalı soylulara devlet görevi vermişken Danimarka'da hiçbir İsveçliye resmi görev vermemişti. İsveç'teki kadar olmasa da Norveç'te de aynı durum söz konusuydu.⁴³ Bu durumdan rahatsız olan Norveç ve İsveç'in ileri gelenleri bir heyet oluşturdular ve krala gönderdiler. Kendilerinin bir işgal ülkesi gibi gözükmelerinden duydukları rahatsızlıkları ifade ettiler. Ancak görüşmeye rağmen koşullarda pek bir şey değişmedi.⁴⁴

Görünen o ki Margaret'in bütün arzusuna karşın bu ant-

³⁹ Bauer, *a.g.e.*, s. 664.

⁴⁰ Stefansson, *a.g.e.*, s. 43.

⁴¹ W. S. Monroe, *In Viking Land*, Boston: The Colonial Press, Boston 1898, s. 56; Boyesen, *a.g.e.*, s. 470-472.

⁴² Svanstrom, *a.g.e.*, s. 47.

⁴³ Grimberg, *a.g.e.*, s. 87.

⁴⁴ Boyesen, *a.g.e.*, s. 470-472.

laşma, üç krallıktaki ulusların birleşmeyi içselleştirmesi için yeterli değildi. Bu yüzden birleşme, sadece üç krallığın tek hanedan tarafından yönetilmesinin ötesine geçmemekteydi.⁴⁵ Bu süreçte devletin erkleri de tek merkezde birleşmemişti. Margaret Danimarka'da ikamet ederken güce ortak olan konseyler kendi ülkelerinde kalmaktaydılar. Bu da hızlı karar alma noktasında bazı sorunlara sebep olmaktadır.⁴⁶

İçeride bu sorunlar yaşanmakla birlikte, İskandinav birliği ni anayasal bir zemine oturtmuş olan Margaret dışarıda kendisine müttefikler bularak gücünü daha da artırmayı düşünmekteydi. Bu doğrultuda yeğeni yirmi dört yaşındaki Kral Erik'i İngiltere kralı IV. Henry'nin kızı on bir yaşındaki Philippa ile evlendirmek için çalışmalara başladı. Aslında daha öncesinde Henry, Fransa ile devam eden savaş sırasında kendisine müttefik edinmek amacıyla bu konuda Margaret'e teklifte bulunmuştu. Ancak o sıralarda Margaret sahte Kral Olaf sorunu⁴⁷ ile ilgilenmesinden dolayı, dahası Avrupa'da veya başka bir yerde kendilerini ilgilendirmeyen bir savaşa müdahil olmamak adına bunu reddetmişti. Fakat İskandinavya'nın birliğini korumak için artık bazı politik değişikliklere ihtiyaç duymuştu ki bu kez söz konusu evlilik teklifini kendisi yaptı.⁴⁸ Görüşmeler neticesinde Erik ve Philippa 8 Aralık 1405'te İngiltere'de Westminster manastırında evlendi. Erik düğüne bizzat katılmamış, yerine vekil göndermişti. Her ne kadar kocasını görmemiş olsa da Philippa artık İsveç, Danimarka ve Norveç kraliçesiydi.⁴⁹

---

⁴⁵ Stefansson, *a.g.e.*, s. 43.

⁴⁶ Schück, *a.g.m.*, s. 685.

⁴⁷ 1402'de Prusya'da Margaret'in ölen oğlu Olaf'a çok benzediği iddia edilen bir kişi çıkmıştı. Sonrasında kraliçenin muhalifleri ve Töton şövalyelerinin yönlendirmesiyle bu kişinin Olaf'ın kendisi olduğu ilan edildi. Dahası artık tahtta hak talep etmekteydi. Ancak kraliçe Töton şövalyelerinin büyük üstadıyla görüşerek söz konusu kişinin kendisine gönderilmesini ve gerçeğin ortaya çıkarılmasını istedi. Nitekim istediği şekilde bu kişi Margaret'in önüne getirildi. Şahsın Danca bile bilmeyen Macaristan doğumlu birisi olduğu ortaya çıkınca Skane'de bir pazar yerinde kazığa bağlanıp yakılarak idam edildi. Bkz. Etting, *a.g.e.*, s. 135-136

⁴⁸ Svanstrom, *a.g.e.*, s. 49; Etting, *a.g.e.*, s. 140.

⁴⁹ Etting, *a.g.e.*, s. 140.

İngiltere'yle olan ittifak, Margaret'in hâkimiyetinde de olsa Erik'i Avrupa'nun birinci sıradaki hükümdarları arasına girmesini sağlamıştı. Bu arada Margaret askeri sahada da boş durmuyordu. 1397'de Töton şövalyelerinin el koyduğu Gotland adasını 1408'de geri aldı.⁵⁰

Margaret bulduğu her fırsatı değerlendirmekten yanaydı. Nitekim Slesvig düklüğünde ortaya çıkan karışıklıkları da kendi lehine çözmek için girişimlerde bulundu. Slesvig dükü unvanı, Holstein kontu Gerhard'ın elindeydi. Gerhard 1404'te ölünce karısı ve kardeşleri arasında çatışma başladı. Margaret, Slesvig'e hâkim olmak için bu aile içi kavgadan istifade etmeye karar verdi.⁵¹ Bu arada devrik İsveç kralı Albert de bu durumu kullanarak tekrar tahta sahip olmak için harekete geçmişti. Margaret bu işi savaşıyla değil de barışçıl bir şekilde çözmek istiyordu. Fakat 1407'de tek başına kral olmak için yetişkin yaşa gelmiş olan Erik sabırsız davranıp 1410'da Holstein ile bir savaşı tutuştu. Margaret, savaşı sonlandırmak için 1412'de görüşmelere başladı ancak ömrü buna yetmedi. Bu savaş Erik'e paha-lyaya mal olacak ve 1435'e kadar sürecekti.⁵²

3. Margaret'in Ölümü ve Birliğin Zayıflaması

Ömrünü İskandinavya'yı birleştirmeye adanmış Margaret 28 Ekim 1412'de elli dokuz yaşında Flensburg'da öldü. Görkemli bir törenin ardından cenazesi Roskilde katedralinden kaldırıldı. Bazı hususlarda şikâyetler olsa da halk genel itibarıyla ondan memnundu. Bu yüzdendir ki Erik reşit olduktan sonra bile yönetimi sürdürmesi için kendisine talepler gelmişti. Kral Erik 1423'te bir taşın onun portresini yaptırmıştır.⁵³ Oldukça koyu tenli olan Margaret erkeksi bir görünüme sahip dindar bir kişiydi. Devlet yönetimindeki genel politikası soyluların gücünü azaltmaktan yanaydı. Bunun için kilisenin desteğini yanına çekmeyi başardı. Ancak yeri geldiğinde merkezileşme konu-

⁵⁰ Stefansson, *a.g.e.*, s. 43.

⁵¹ Sinding, *a.g.e.*, s. 174.

⁵² Cronholm, *a.g.e.*, s. 186.

⁵³ Sinding, *a.g.e.*, s. 173

sundaki bu tavrından taviz vermeyi de bildi.⁵⁴ Genellikle olaylara karşı soğukkanlı yaklaşırdı. Plansız hareket etmez ve uzun vadeli stratejiler belirlerdi. Bilhassa dış politikada yaptığı her iş mutlaka uzun vadeli bir çıkara dönük olmuştur.⁵⁵

Margaret, Kral Erik'e geniş bir ülke bırakmıştı. Ancak o ne büyük teyzesinin enerjisine ne de siyasal sağduyusuna sahipti. Öncelikle baskın bir Alman kimliği vardı. Bu da onun içeride ve dışarıdaki politik kararlarında oldukça etkili olmuştur. Nitekim feodal mülkleri ve makamları özellikle Danimarkalılara ve Almanlara bahşetmesinden dolayı İsveçli soylular ondan hiç hoşnut değildi. Bunu büyük teyzesi de yapmıştı ancak o bir şekilde dengeyi korumuş ve tarafları razı etmişti. Hatta İsveç'te bu durumu anlatan, "Yiyeceğin İsveç'ten, giyeceğin Norveç'ten, güvenliğin Danimarka'dan" şeklinde bir özdeyiş ortaya çıkmıştı.⁵⁶ Bu arada Erik başkenti değiştirmiş ve 1419'da, 5 bin kişilik nüfusuyla bölgenin en büyük şehri olan Stockholm'e taşınmıştı. Aristokrasinin yetkilerinin azaltılması ve kilise üzerinde kontrol sahibi olmak istemesi, var olan hoşnutsuzluğu bütün ülke geneline yaymıştı. Büyük teyzesi ona Slesvig ile savaşı da miras bırakmıştı. Margaret bu cepheyi yürütebilmekteydi ancak Erik kendisine karşı savaşan tarafların toparlanıp saldırıya geçmeleri ile zor durumda kalmıştı. Bununla da bitmemiş Hansa Birliği de tacizlerini artırmıştı.⁵⁷

Erik, her iki tarafla devam eden mücadelesinde gerekli kaynağın temini için vergileri aşırı bir şekilde yükseltti. Bu olayların patlaması için son damla oldu. İsveçli soylular Danimarkalıların kontrolündeki birliğe karşı 1420'de ayaklanmaya başladılar. Köylüleri de yanlarına alınca ayaklanma adeta bir köylü isyanına dönüştü. Buna rağmen Erik kontrolü sağlamayı başarmıştı.⁵⁸

Fakat 1434'e gelindiğinde iş artık farklı bir sürece taşındı.

⁵⁴ Stefansson, *a.g.e.*, s. 44; Boyesen, *a.g.e.*, s. 472; Bauer, *a.g.e.*, s. 666.

⁵⁵ Sinding, *a.g.e.*, s. 174.

⁵⁶ Grimberg, *a.g.e.*, s. 88.

⁵⁷ Monroe, *a.g.e.*, s. 56; Pilati, *a.g.m.*, s. 113.

⁵⁸ Pilati, *a.g.m.*, s. 113.

Küçük soylu sınıfının temsilcisi Engelbrekt Engelbrektsson, Dalarne (Dalecarlia) ve Bergslagen'de devam eden köylü isyanlarının liderliğini üstlendi.⁵⁹ Şikâyet edilen husus yine vergilerle sınırlı kalmamış ve Danimarkalı vali Josse Eriksson'un Dalarne'de köylülere yaptığı zulümlerin dayanılmaz bir hal almaya başladığı ileri sürülmüştü. Aslında isyan etmeden evvel Engelbrekt iki kez Danimarka'ya gitmiş ve Erik'ten sorumluların cezalandırılmasını istemişti. Birincisinde oyalayıcı bir cevap almış, ikincisinde ise açık bir şekilde talepleri reddedilmişti. Bunun üzerine Engelbrekt, Dalarne'den harekete geçmiş ve kısa sürede çevresinde birçok isyancı toplanmıştı. Bir süre sonra amaçları yukarıda zikredilen sorunları çözmenin ötesine geçmişti. Onlar artık kralı İsveç'ten kovmak ve ülkeyi Danimarka'dan ayırmak istiyorlardı. Hareket kısa zamanda bütün İsveç'te yankı buldu. Dahası köylülerin yanı sıra burjuvazi ve ruhban sınıfı da isyancılardan yana tavır aldılar. Nitekim 1435'te İsveç'te bir konsey toplandı ve kendi hükümetlerini ilan ettiler.⁶⁰ Bu sırada Engelbrekt 1436'da öldürüldü ve yerine onunla birlikte Danimarka'ya karşı savaşmış olan Karl Knutsson geçti. Karl, yeni kral seçilene kadar yani 1441'e kadar İsveç'i yönetecekti.⁶¹ Aynı yıllarda olaylar İsveç'le sınırlı kalmamış ve 1436'da Norveç'te de Amund Sigurdsson Bolt'un idaresinde silahlı bir ayaklanma başlamıştı.⁶²

Erik için durum artık geri dönülmez bir aşamaya gelmişti. Nitekim o da bunu anlamış olmalı ki 1438'de kraliyet hazinesini ve en sevdiği metresi Cecilia'yı yanına alarak Gotland'daki Visborg kalesine sığındı.⁶³ Daha da trajik olanı Erik, Gotland'a kaçtıktan sonra onu destekleyenlerle birlikte korsanlık yapmaya başlamıştı. Fakat on yıl sonra oradan da kovuldu ve 1449'da Pomeranya'ya sığındı. 1459'da burada öldü.⁶⁴ Erik'in ayrılma-

⁵⁹ Schück, a.g.m., s. 692; Svanstrom, a.g.e., s. 54.

⁶⁰ Bauer, a.g.e., s. 666; Boyesen, a.g.e., s. 472.

⁶¹ Pilati, a.g.m., s. 113.

⁶² Boyesen, a.g.e., s. 472; Bauer, a.g.e., s. 666.

⁶³ Sinding, a.g.e., s. 174; Stefansson, a.g.e., s. 46.

⁶⁴ Boyesen, a.g.e., s. 473.

sından sonra İsveç'teki Danimarkalılar ülkeden çıkarıldı.⁶⁵ Erik'ten sonra Norveç'te onun adına Sigurd Jonsson kral naibi olarak kısa bir süre ülkeyi yönetti.⁶⁶

Bütün bu karmaşaya rağmen İskandinavya'daki soylular birliğin muhafaza edilmesinden yanaydılar. Erik'in tahtı bırakıp kaçmasından sonra Kalmar anayasasının "kralın ortaklaşa seçilmesi"ni bildiren ilkesi gereğince, Johann von der Pfalz ile Erik'in kız kardeşi Katharina Vratislava'nın oğlu Bavyeralı Christopher kral seçildi. Bütün kuşkulara rağmen birlik yanlısı İsveçli soylular da 1440'da onun krallığını tanımayı kabul ettiler ve Stockholm'de ona tacı giydirdiler. O an için İsveç krallığını yürüten Karl Knutsson'a Finlandiya'nın yanı sıra çok sayıda feodal mülk bahşedilerek gönlü alındı. 1442'ye gelindiğinde Norveç de Christopher'ı kralları olarak kabul etti. Kalmar Birliği bu badireyi de atlatarak varlığını bir süre daha muhafaza etmeyi başardı. Ancak krallıklar arasındaki bağ artık çok daha zayıftı. Öyle ki Christopher Norveç'i hiç ziyaret etmemiştir.⁶⁷

Christopher genç ve deneyimsiz bir hükümdardı. Kısa sürede ülkenin denetimi fiilen Danimarkalı soyluların eline geçti. İktidara geldikten hemen sonra 1443'te başkenti tekrar Kopenhag'a taşıdı. Devlet idaresinden de pek anladığı söylenemezdi. İsveçliler ona Erik'in korsanlık faaliyetlerinden yakındıkları zaman da o, dayısının geçimini sağlamaya çalıştığını ifade ederdi. Buna rağmen Christopher birliğin muhafazası için de gayret göstermekteydi. Hansa Birliğinin tekeline kırmak için kuzeyin önemli ticaret şehirlerinden Amsterdam'a bazı imtiyazlar vermişti. Bu durumun Hansa Birliğinin işlerini zorlaştırdığı da söylenebilir.⁶⁸

Ancak sorunlar bitmiyordu. Krallığın ilk yıllarında Jutland'da şiddetini iyice artıran köylü isyanları ile mücadele etmek zorunda kaldı ve bu isyanları sert bir şekilde bastırdı.

⁶⁵ Stefansson, *a.g.e.*, s. 46; Pilati, *a.g.m.*, s. 113.

⁶⁶ Boyesen, *a.g.e.*, s. 473; Stefansson, *a.g.e.*, s. 46.

⁶⁷ Cronholm, *a.g.e.*, s. 199.

⁶⁸ Boyesen, *a.g.e.*, s. 474.

Onun döneminde köylüler oldukça zor bir yaşam sürmeye başlamışlardı. Öyle ki basit barakalarda yaşamak zorunda kaldıklarından dolayı Christopher'a "Baraka Kral" demektedirler.⁶⁹ Sekiz yıllık hükümdarlığından sonra 1448'de Helsingborg'da geride bir oğul bırakmadan öldü. Bu da yeniden vareset sorunu demektir. Danimarkalı soylular Slesvig dükü VIII. Adolf'a krallık teklifinde bulundular. Fakat o bu hakkını yeğeni Oldenburglu Christian'a bıraktı. Böylece Swein Estredsen hanedanı son bulmuş oldu ve Danimarka krallığı Oldenburg ailesine geçti.⁷⁰

İsveç dönem dönem ayrıldığını ilan etmekle birlikte 1520'ye kadar birlik içinde kaldı.⁷¹ Norveçlilere gelince onlar üçe bölünmüştü. Bazıları Hakon'un akrabalarından bir kişiyi hükümdar seçmek isterken bir kısmı İsveç kralını tercih ediyordu. Üçüncü bir grup ise Danimarka hükümdarını kralları olarak görmek istediklerini bildirmişlerdi.⁷² İlk olarak İsveç yanlıları galip geldi ve 1449-1450 yılları arasında Karl Knutsson'u kral olarak kabul ettiler fakat bu kalıcı olmadı.⁷³ Nitekim 1450'de bu kez Danimarka yanlılarının görüşü ağırlık kazandı ve her iki krallığın soyluları Bergen'de bir araya gelip bir antlaşma yaptılar. Antlaşma ile taraflar Oldenburglu Christian'ı tek kral olarak seçtiler. Christian 1483'te ölene kadar birliğe tam anlamıyla hâkim olamasa da resmen kralı oldu. Sonrasında oğlu Hans (1483-1513) ve II. Christian (1513-1523) bu görevi yürüttü.⁷⁴ Böylece birlik zor da olsa XIV. yüzyıl başlarına kadar varlığını sürdürdü. Ancak bu süreçte Hansa Birliği'nin gücünün zayıflamasına bağlı olarak, birliğin en önemli kenti olan Lübeck'in İskandinavya üzerindeki denetimi de gevşedi. Lübeck'in desteğinden yoksun kalan Danimarka kralı, otoritesini sürdürmeyi ve Kalmar Birliği'ni bir arada tutmayı başarama-

⁶⁹ Stefansson, *a.g.e.*, s. 46.

⁷⁰ Monroe, *a.g.e.*, s. 57; Bauer, *a.g.e.*, s. 667; Pilati, *a.g.m.*, s. 114.

⁷¹ Pilati, *a.g.m.*, s. 114.

⁷² Bauer, *a.g.e.*, s. 667.

⁷³ Pilati, *a.g.m.*, s. 114.

⁷⁴ Monroe, *a.g.e.*, s. 58; Stefansson, *a.g.e.*, s. 46; Pilati, *a.g.m.*, s. 114.

dı.⁷⁵ Bunun kaçınılmaz sonucu olarak, İsveç 1523'te, Gustaf Vasa'nın başarılı önderliğinde özgürlüğüne kavuştu. Böylece İsveç'te Vasa hanedanlığı başlamış oldu.⁷⁶

İsveç'in ayrılmasına rağmen Danimarka ve Norveç'ten oluşan birlik varlığını 1814'e kadar korudu. Özellikle XIV. – XVIII. yüzyıllar arasında bölgede söz sahibi bir konuma yükseldi. XIX. yüzyıl başlarında Napolyon ile birlikte hareket etti. Napolyon kaybedince Danimarka da 1814 Kiel antlaşmasıyla birlikte Norveç'i kaybetti.⁷⁷

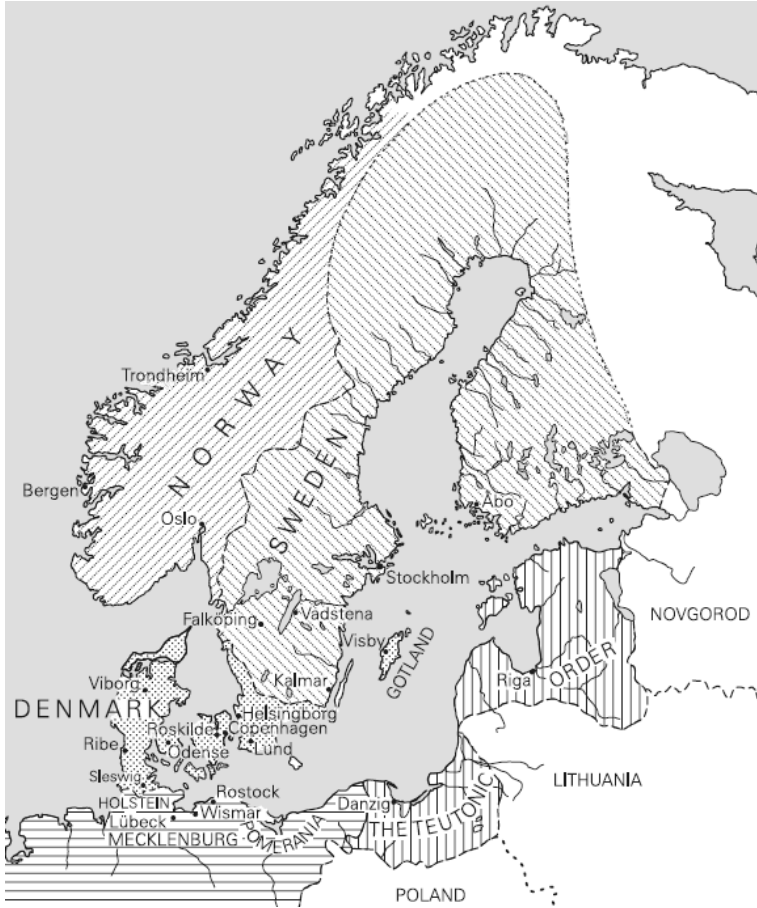
Sonuç

Roma'dan sonra Avrupa'da bazen iki veya daha fazla ülkenin askeri ya da feodal temelli birlik çalışmaları olmuştur. IX. yüzyıl başlarında Karolenj dünyasını ve geç Ortaçağ'da İber yarımadasındaki yaşananları buna örnek olarak gösterebiliriz. Lakin anayasal bir zemine oturan ilk birlik çalışması Kalmar Birliği olmuştur. Birlik İsveç, Norveç ve Danimarka'nın yanı sıra bu ülkelere bağlı olan İzlanda, Finlandiya ve Grönland'ı da hesaba kattığımızda çok büyük bir coğrafyayı kapsamaktaydı. Aslında Kalmar Birliği de feodal sebeplerle başlamış olsa da Kraliçe Margaret'in başarılı politikaları sayesinde hukuki bir zemine oturmuştur. Şüphesiz birçok ittifakta olduğu gibi bunda da dış tehditler önemli bir role sahipti. İskandinavya'da ise bu tehdit Hansa Birliği ve Töton şövalyeleri idi. Nitekim bu tehditlerin ortadan kalkması sonrasında Kalmar Birliği de eski yapısını koruyamamıştır.

⁷⁵ Grimberg, *a.g.e.*, s. 98-99; Jespersen, *a.g.m.*, s. 191.

⁷⁶ Kemal Beydilli, "İsveç", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Cilt 23, İstanbul 2001, ss. 408-414, s. 408.

⁷⁷ DİA, "Danimarka", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Cilt.8, İstanbul 1993, ss. 461-462, s. 462.

Kaynaklar

Bauer, Susan Wise, *Rönesans Dünyası*, Çev: Mehmet Moralı, Alfa, İstanbul 2014.

Beydilli, Kemal, "İsveç", *Diyanet İslam Ansiklopedisi*, Cilt 23, İstanbul 2001, ss. 408-414.

Boyesen, Hjalmar H., *The History of Norway*, Sampson Low, Marston, Searle, & Rivington, London, 1886.

Cronholm N., Neander, *A History of Sweden I*, Chicago 1902.

Derya, Hülya, "Hanse Birliğinden Hanse Kentlerine: Hanse Tüccarları Üzerine Ekonomi Politik Değerlendirme", *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt.17, Sayı.66, Bahar 2018, ss. 801-815.

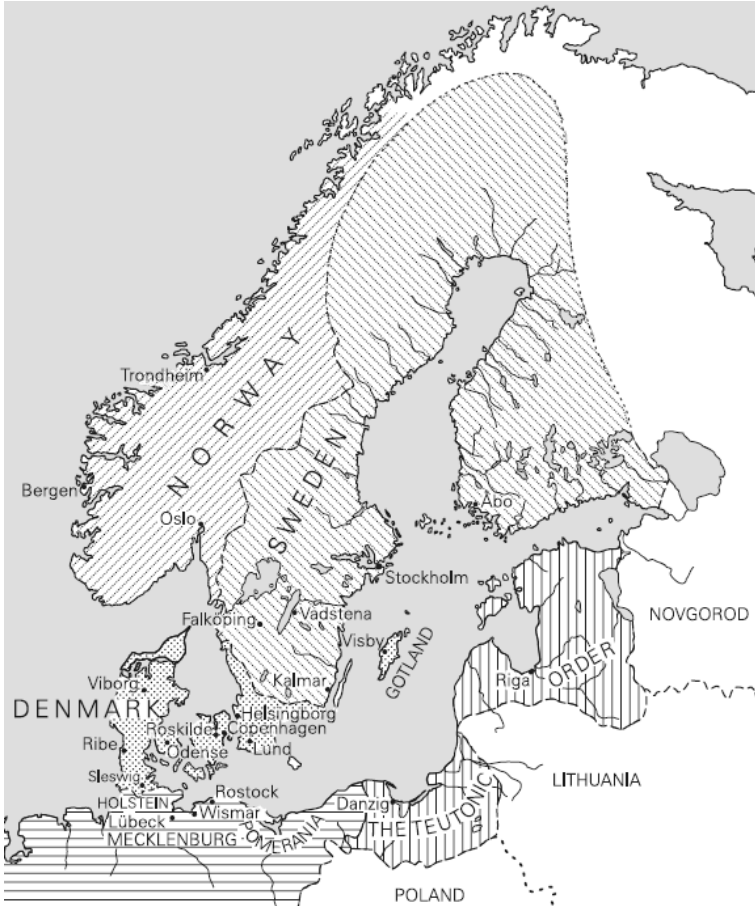
- DİA, "Danimarka", *Diyamet İslam Ansiklopedisi*, Cilt.8, İstanbul 1993, ss. 461-462.
- Erten, Emre, "Antik Yazarlarda Bir Assur Kraliçesi: Semiramis", *İstanbul Üniversitesi Kadın Araştırmaları Dergisi*, 2018, ss. 45-95.
- Etting, Vivian, *Queen Margrete I (1353-1412) and the Founding of the Nordic Union and the Founding of the Nardic Union*, Koninklijke Brill, London 2004.
- Grimberg, Carl., *A History of Sweden*, Trans: C. W. Foss, Augustana Book Concern, Illionis 1935.
- Helle, Knut, "Towards Nationally Organised Systems of Government", *The Cambridge History of Scandinavia I*, Ed. Knut Helle, Cambridge University Press, New York 2008, ss. 345-352.
- Jespersen, Knud J. V., "Baltık'ta Savaş ve Toplum", *Top, Tüfek ve Süngü*, Ed. Jeremy Black, Çev: Yavuz Alogan, Kitap Yayınevi, İstanbul 2003.
- Jones, Gwyn, *A Histor of The Vikings*, Oxford University Press, New York 1969.
- Kendrick, Thomas Downing, *A History of the Vikings*, Dover Publications, New York 2004.
- Meral, Ahmet, *Kısa Dünya Tarihi*, Yüzakı Yayıncılık, İstanbul, 2015.
- Monroe, W. S., *In Viking Land*, Boston: The Colonial Press, Boston 1898.
- Otte, E. C., *Norway Sweden and Denmark*, The H.W. Snow and Son Company, Chicago 1907.
- Pilati, Renata, "İskandinav Ülkeleri", *Keşifler - Ticaret - Ütopyalar*, Ed. Umberto Eco, Çev: Leyla Tonguç Basmacı, Alfa, İstanbul, 2015, ss. 112-116.
- Schück, Herman, "The political system", *The Cambridge History of Scandinavia I*, Ed. Knut Helle, Cambridge University Press, New York 2008, s. 679-709.
- Shyshkin, Nickolas, "Towards the Kalmar Union", *North American Model United Nations*, The University of Toronto, Toronto 2016.
- Sinding, Paul C., *History of Scandinavia*, Pudney & Russell Publishers, New York 1859.

Stefansson, Jon, *Denmark and Sweden with Iceland and Finland*, T. Fisher Unwin Ltd., London 1916.

Svanstrom, Ragnar, *Short History of Sweden*, Trans: Joan Bulman, The Clarendon Press, Oxford 1934.

Ülgen, Pınar, "Ortaçağ Avrupa'sında Feodal Sisteme Genel Bir Bakış", *Mukaddime*, Sayı.1, 2010, ss. 4-17.

Yavaş, Halil, "Töton Şövalyelerinin Ortaya Çıkışı ve Geç Ortaçağ'da Kuzey Avrupa'da Tesiri", *Ortaçağ Araştırmaları Dergisi*, Cilt.1 Sayı.1, Aralık 2018, ss. 1-17.

1400'lü yıllarda İskandinavya⁷⁸

⁷⁸ Etting, a.g.e., s. 111.

